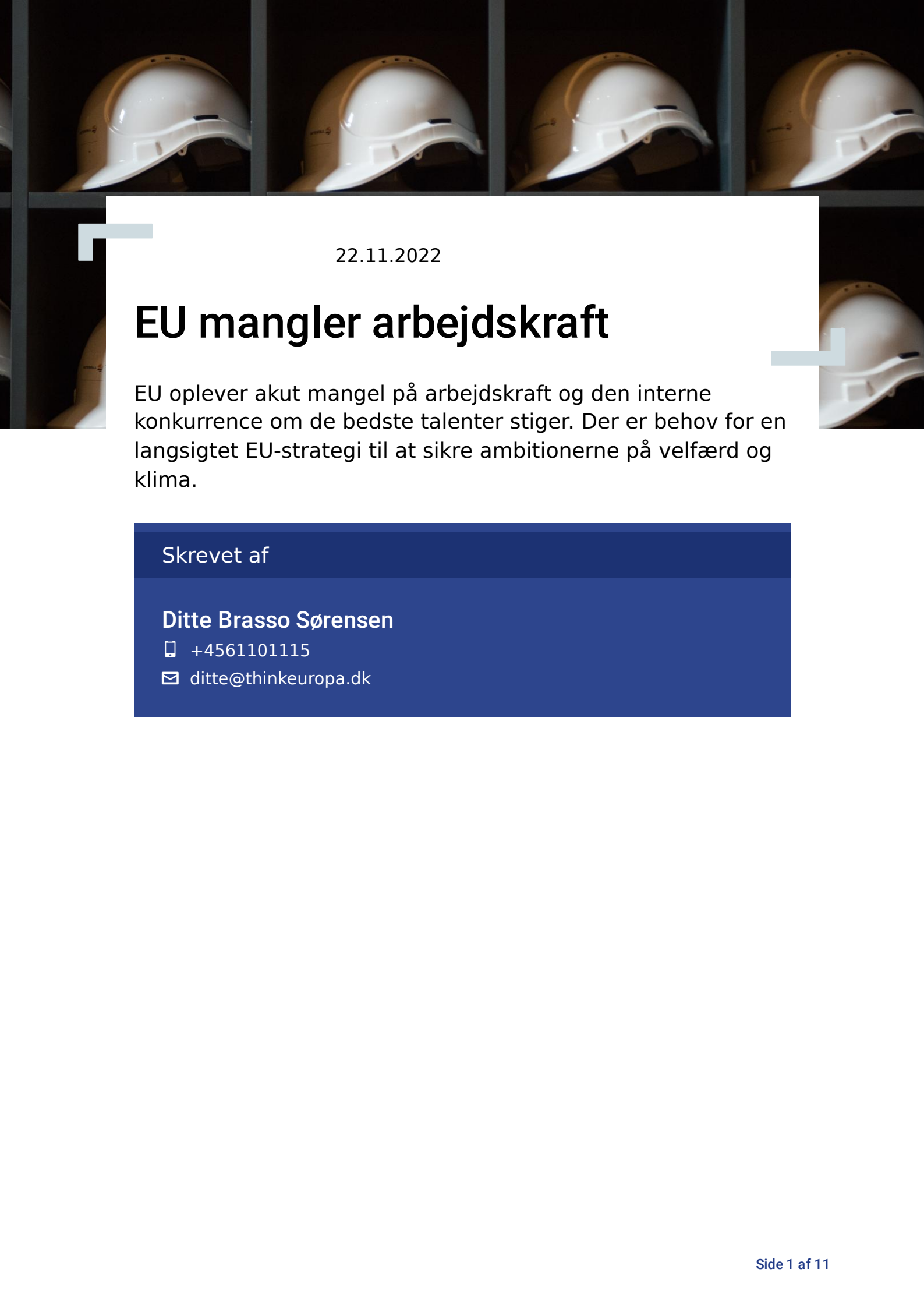

22.11.2022

EU mangler arbejdskraft

EU oplever akut mangel på arbejdskraft og den interne konkurrence om de bedste talenter stiger. Der er behov for en langsigtet EU-strategi til at sikre ambitionerne på velfærd og klima.

Skrevet af

Ditte Brasso Sørensen

📞 +4561101115

✉️ ditte@thinkeuropa.dk

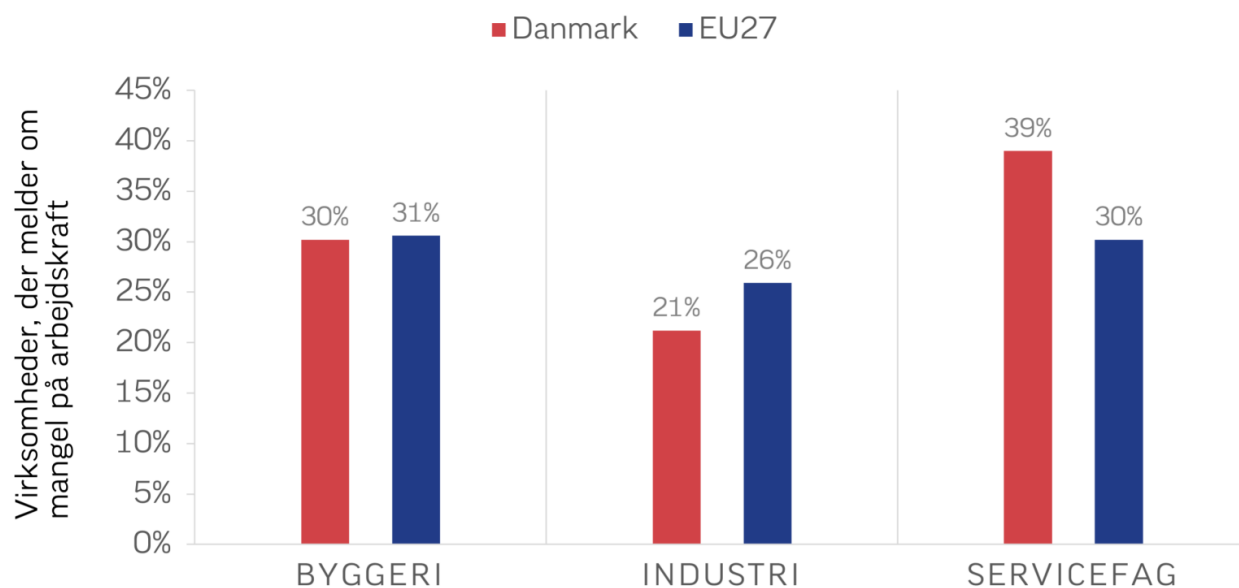
┌ Hovedkonklusioner

- Danmark men også EU står overfor en stor udfordring med mangel på arbejdskraft. Der er brug for flere hænder både til at indfri de grønne ambitioner og fremtidssikre medlemslandenes omfattende velfærdsystemer. Det er derfor nødvendigt, både i Danmark og EU at formulere en langsigtet strategi for at sikre fremtidig arbejdskraft.
- Blandt medlemslandene er der stor forskel på, hvor meget tredjelandstatsborgere udgør af den samlede befolkning, og hvor gode medlemslandene er til at integrere dem på arbejdsmarkedet.
- Set i forhold til EU's størrelse, formår EU-landene i dag kun at tiltrække et beskedent antal arbejdstagere udefra.
- De ukrainske flygtninge der er kommet til Europa, har fået EU til aktivt at overveje, hvordan man hurtigt kan integrere ukrainske flygtninge ind på det europæiske arbejdsmarked. Det kan dog lede konflikt med den ukrainske regering der helst ser, at de ukrainere, som opholder sig i Europa, vender tilbage efter krigen.

┌ Mangel på arbejdskraft er en europæisk udfordring

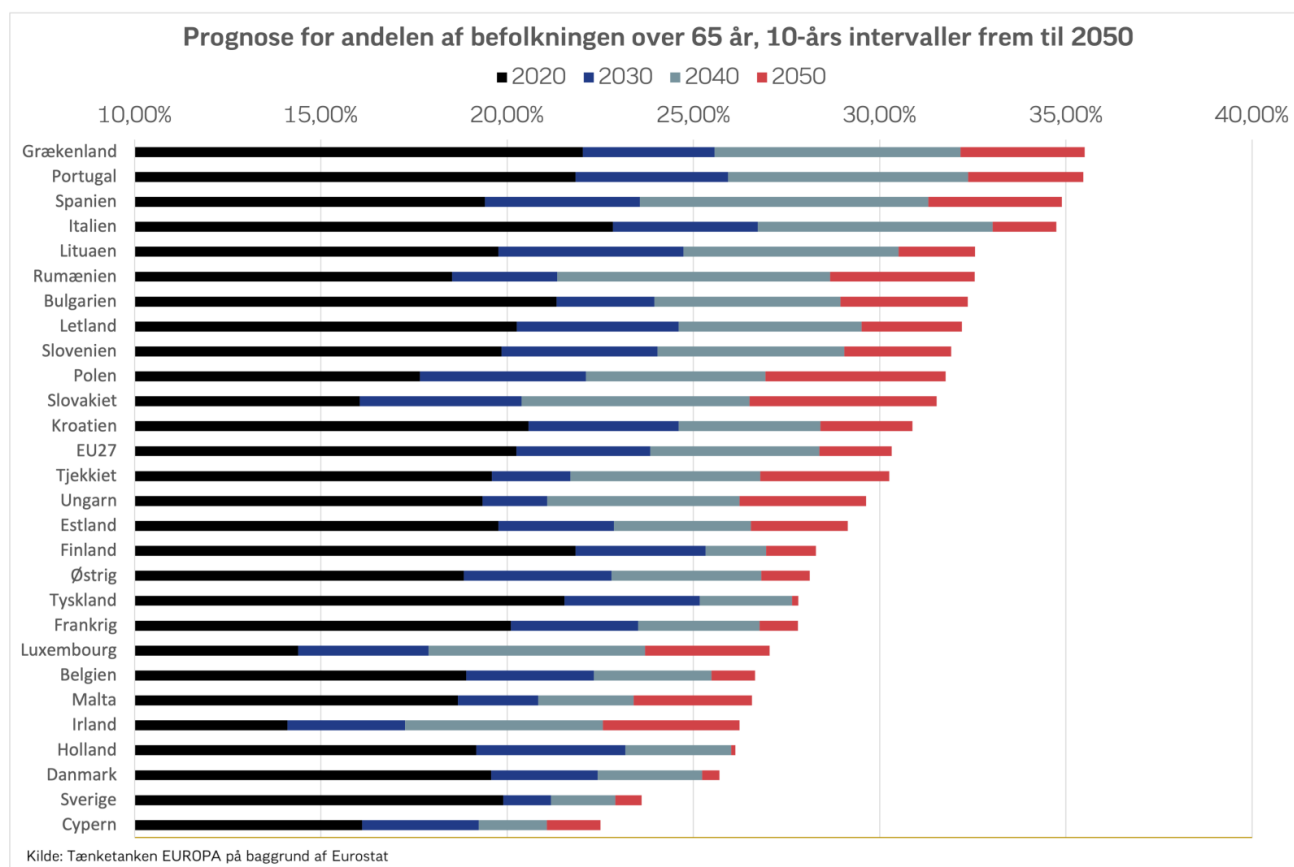
Arbejdsløsheden er i dag lav på tværs af EU, og mange lande står overfor en massiv mangel på arbejdskraft på både kort og langt sigt. Særligt i byggeriet og servicefagene (inklusiv sundhedsområdet) mangler der hænder.

Mangel på arbejdskraft

Kilde: Tænketanken EUROPA på baggrund af data fra Eurostat, oktober 2022.

Den demografiske udvikling i Europa betyder, at tilgangen arbejdsstyrken i de kommende år vil være lavere end antallet af personer, der forlader arbejdsstyrken. Dertil vil en stigende andel af især de meget ældre lægge et yderligere pres på pleje- og sundhedssektoren, og derved - alt andet lige - medføre højere offentlige udgifter, som skal finansieres af den mindre arbejdsstyrke.

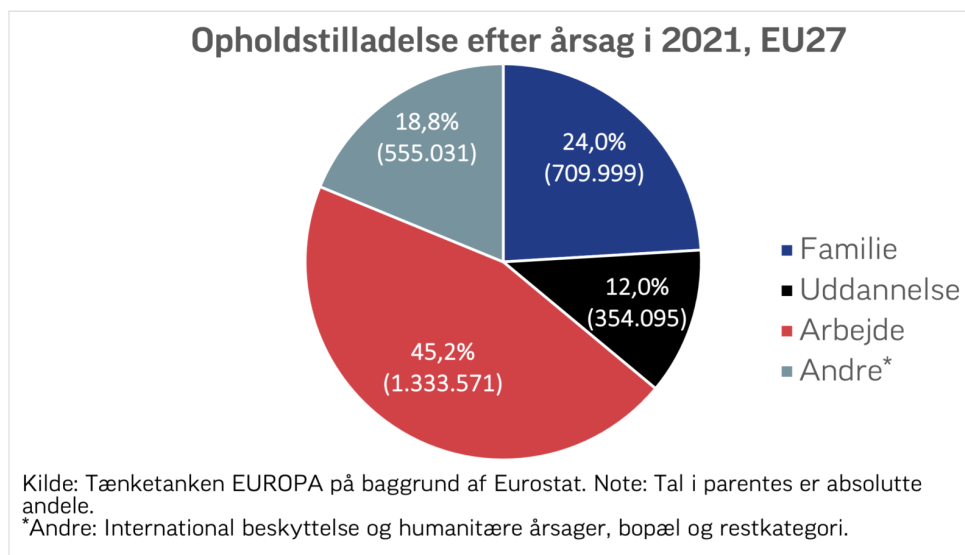

Prognosen fra Eurostat viser, at hele EU oplever at få en aldrende befolkning. Nogle lande vil have en befolkningssammensætning i 2050, hvor ca. 35% af den samlede befolkning er over 65 år. Det gælder særligt Syd- og Østeuropa, og en af de medvirkende årsager til dette er, at nogle af de mest velstående nord- og vesteuropæiske lande, herunder Danmark, har hentet en del arbejdskraft fra Syd- og Østeuropa. De rige lande i EU har kunne tilbyde øst- og sydeuropæere bedre løn- og arbejdsvilkår¹. Corona-krisen har set mange migrationsarbejdere vende tilbage til deres hjemland og det er stadig uvist, om denne nye udvikling vil have en effekt på alderssammensætningen rundt omkring i de europæiske lande².

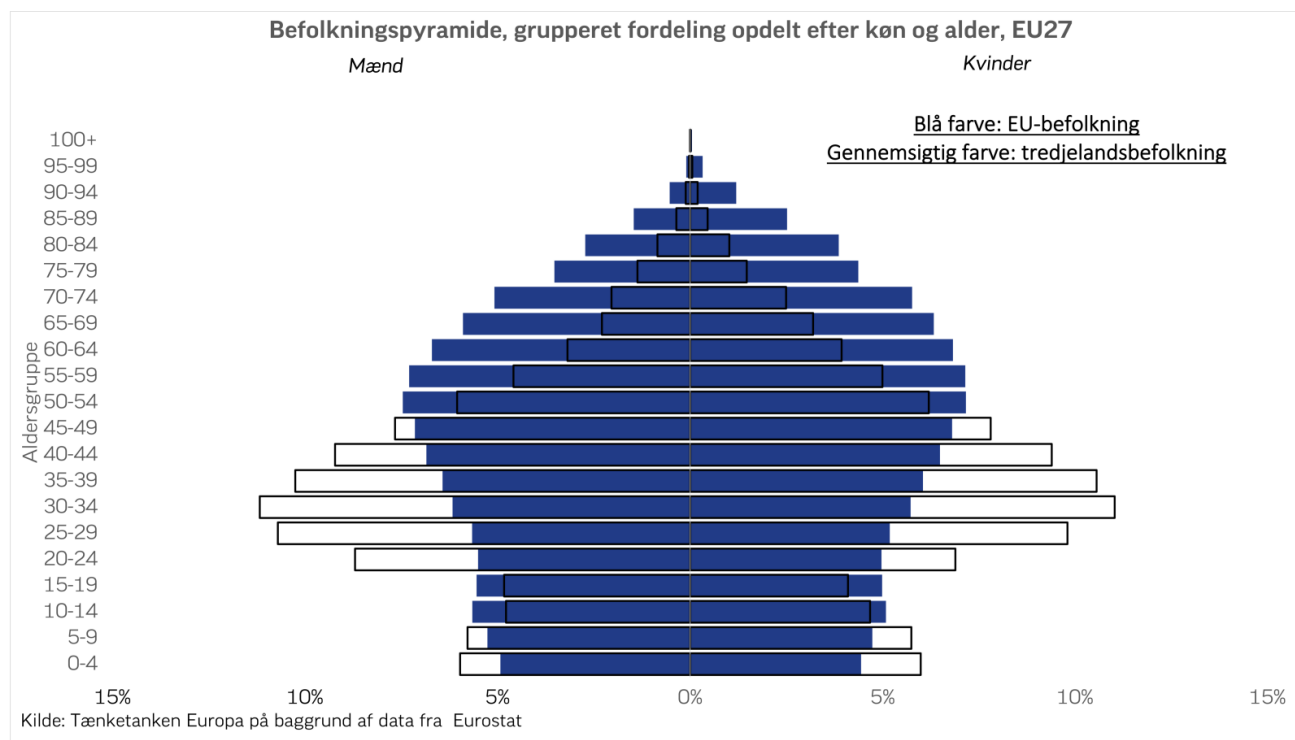
Selvom en mulig recession mindske udfordringen med manglede arbejdskraft på kort sigt, viser prognosen, at alle EU-lande vil få en udfordring på mellemlangt og lang sigt. Det betyder, at Danmark i fremtiden vil få stadig sværere ved at rekruttere arbejdskraft internt i EU. Det er derfor nødvendigt, at der findes en langsigtet strategi for at sikre fremtidig arbejdskraft i både Danmark og EU.

Det er nødvendigt at tiltrække arbejdskraft udenfor EU

En mulighed er at tiltrække arbejdskraft fra ikke-EU-lande også kaldet tredjelande. Hvert år kommer tredjelandsstatsborgere til EU for at arbejde. I 2021 fik 2.952.696 personer således opholdstilladelse i EU, heraf kom 45,2% til EU for at arbejde. Den årlige tilstrømning af arbejdstagere udgør knap 1,4% set i forhold til den aktive europæisk arbejdsstyrke på 212.534.700 mennesker³. Deres effekt på den samlede mangel på arbejdskraft er derfor begrænset.

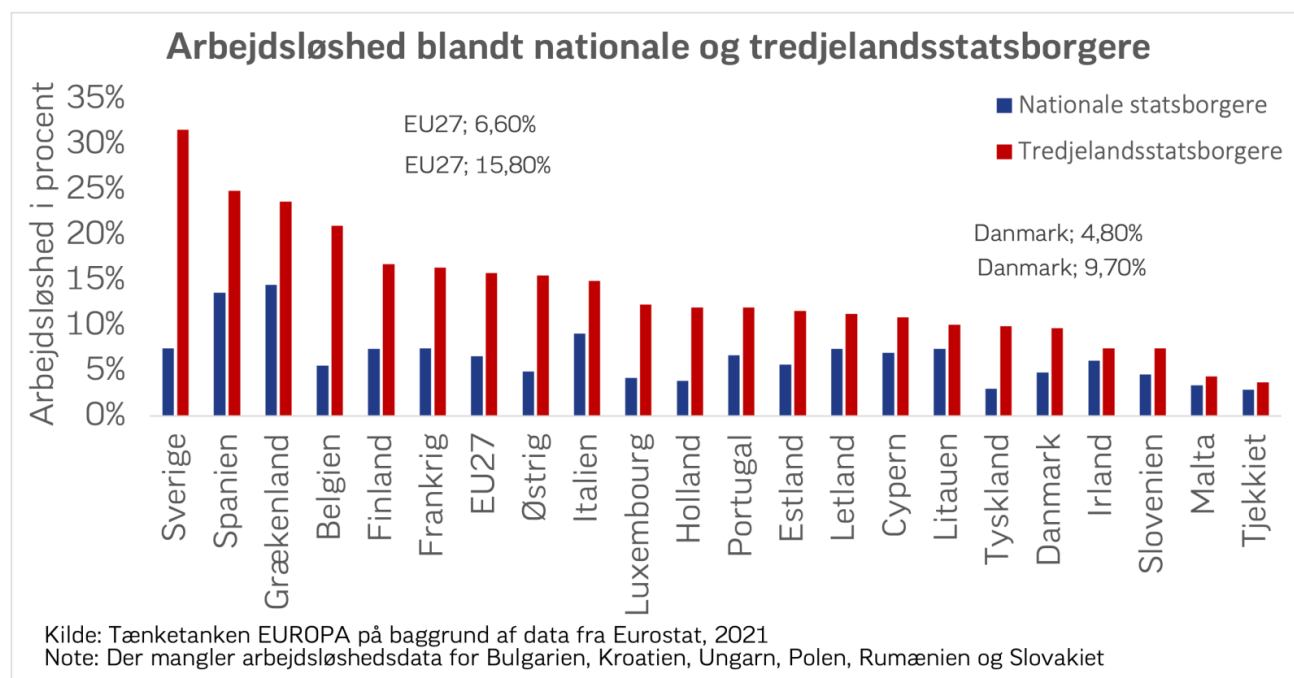

Sammenlignet med Europas befolkning er de mennesker, der kommer til EU udefra, yngre. En stor andel af de mennesker, der søger ophold i EU, er i eller på vej til den arbejdsdygtige alder, mens den ældre aldersgruppe udgør en relativ lille andel.

Arbejdsløshed blandt tredjelandstatsborgere varierer fra land til land

Der er dog udfordringer for tredjelandstatsborgere, der kommer til EU. Det er sværere for dem at få et arbejde i EU sammenlignet med nationale statsborgere. I arbejdsledshedsstatistikkerne ses det, at arbejdsløsheden i EU blandt tredjelandstatsborgere er 15,8%, mens den for EU-borgere er 6,6%.

Der er forskel på, hvor godt EU-landene lykkes med at integrere tredjelandstatsborgere på arbejdsmarkedet. I lande som Tyskland, Irland og Estland udgør tredjelandstatsborgere en større del af den samlede befolkning end Danmark, mens arbejdsløsheden for denne befolkningsgruppe er nogenlunde på niveau med den, vi ser i Danmark. Anderledes står det til i Sverige. De har en andel af tredjelandstatsborgere, der er sammenlignelig med Danmark, men store problemer med at integrere dem på arbejdsmarkedet. Komplexiteten af integrationsprocessen kan påvirkes af mange faktorer, for eksempel antallet af tredjelandstatsborgere, der kommer til landet, årsagen til den enkelte tredjelandstatsborger kommer til EU-medlemslandet og hvilken baggrund den enkelte har med. Dertil kommer den generelle politiske og økonomiske situation i det enkelte medlemsland.

Udvalgte
lande

Andel af tredjelandstatsborgere ift.
samlet befolkning

Arbejdsløshed blandt
tredjelandstatsborgere

Danmark	5,3%	9,7%
Tyskland	7,4%	9,9%
Estland	13,5%	11,6%
Irland	5,9%	7,5%
Sverige	5,6%	31,6%

Ny EU-lovgivning på vej

I EU er man opmærksom på den langsigtede udfordring med mangel på arbejdskraft og nødvendigheden for at styrke integrationen af mennesker, der kommer udefra, på det europæiske arbejdsmarked. Derfor er Kommissionen kommet med et udspil til en revision af direktivet om kombineret opholds- og arbejdstilladelse (Single Permit) og direktivet om fastboende udlændinge (Long-term residence). Danmark er pga. retsforbeholdet ikke omfattet af de to direktiver.

Kommissionen foreslår at revidere de to direktiver, så det bliver lettere for tredjelandsstatsborgere at komme ind i EU. Konkret stiller Kommissionen forslag om at strømline proceduren for at søge arbejdstilladelse og at øge beskyttelsen af tredjelandsansøgere mod diskrimination og udnyttelse på arbejdsmarkedet.

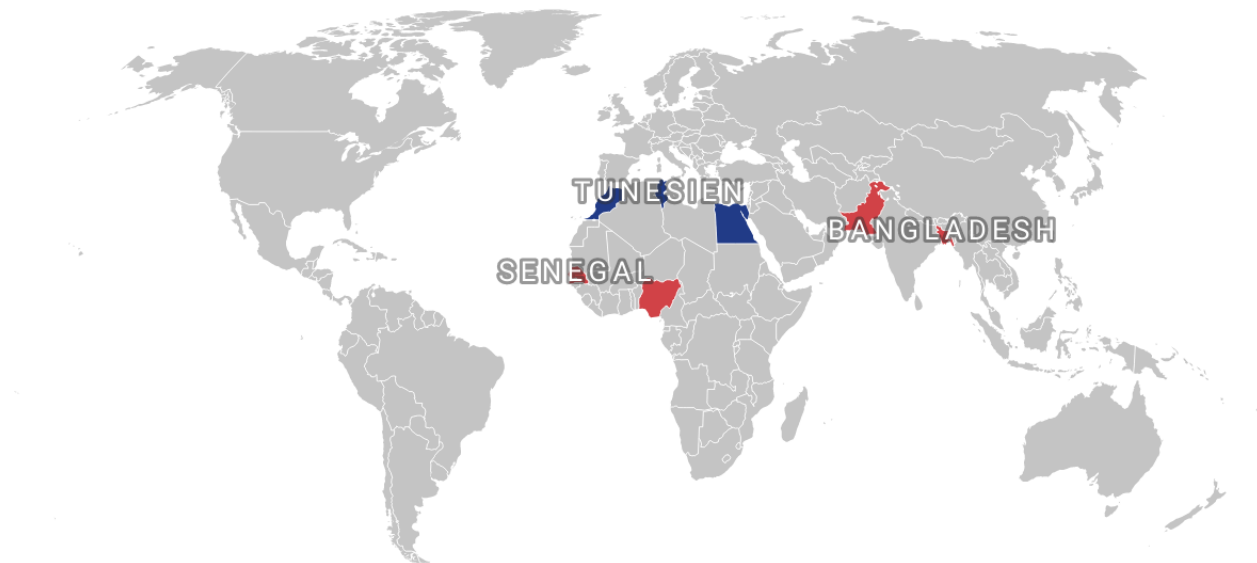
Derudover skal det blive nemmere at opnå status som fastboende udlænding i EU ved at give mulighed for at optjene opholdstid på tværs af medlemslandene og lette kravene for familiesammenføring. Som et sidste punkt ønsker Kommissionen at oprette en talentpulje, der skal matche udefrakommende talenter med arbejdsgivere i EU⁴.

EU Talentpartnerskaber

Et pilotprojekt forventes igangsat inden udgangen af 2022 - det såkaldte "Talent Partnership" - hvor Marokko, Tunesien og Egypten bliver de første tre partnerlande til at indgå i samarbejdet. Udover at matche talent med arbejdsgivere vil projektet fokusere på at videreuddanne arbejdstagerne, skaffe arbejdskraft til EU og styrke samarbejdet mellem EU og partnerlandene⁵. Såfremt projektet er succesfuldt, vil EU udvide projektet til potentielt også at omfatte Bangladesh, Senegal, Nigeria og Pakistan⁶.

Partnerskab-landes placering

Blå farve = Partnerskabslande. Rød farve: Potentielle nye Partnerskabslande

Lavet med Datawrapper

Det er ikke nemt at tiltrække arbejdskraft. For det første er der stor konkurrence EU-landene i mellem om at være det mest attraktive land for de største talenter, der er klar til det europæiske arbejdsmarked. Hvis programmet skal fungere efter hensigten kræver det betydelige ressourcer fra EU-landene at (videre)uddanne tredjelandsstatsborgere. Der er også stor forskel på uddannelser på tværs af EU-landene, og det kan også være nødvendigt at sætte fælles høje standarder for uddannelsesniveauet i de europæiske programmer.

Danmark er på grund af retsforbeholdet heller ikke omfattet af de fælles europæiske talentprogrammer. Der findes dog lignende initiativer i Danmark. Bl.a. er Ældresagen kommet med et forslag, hvor man opretter danske velfærdsuddannelser i udlandet, heriblandt Filippinerne og Indien⁷.

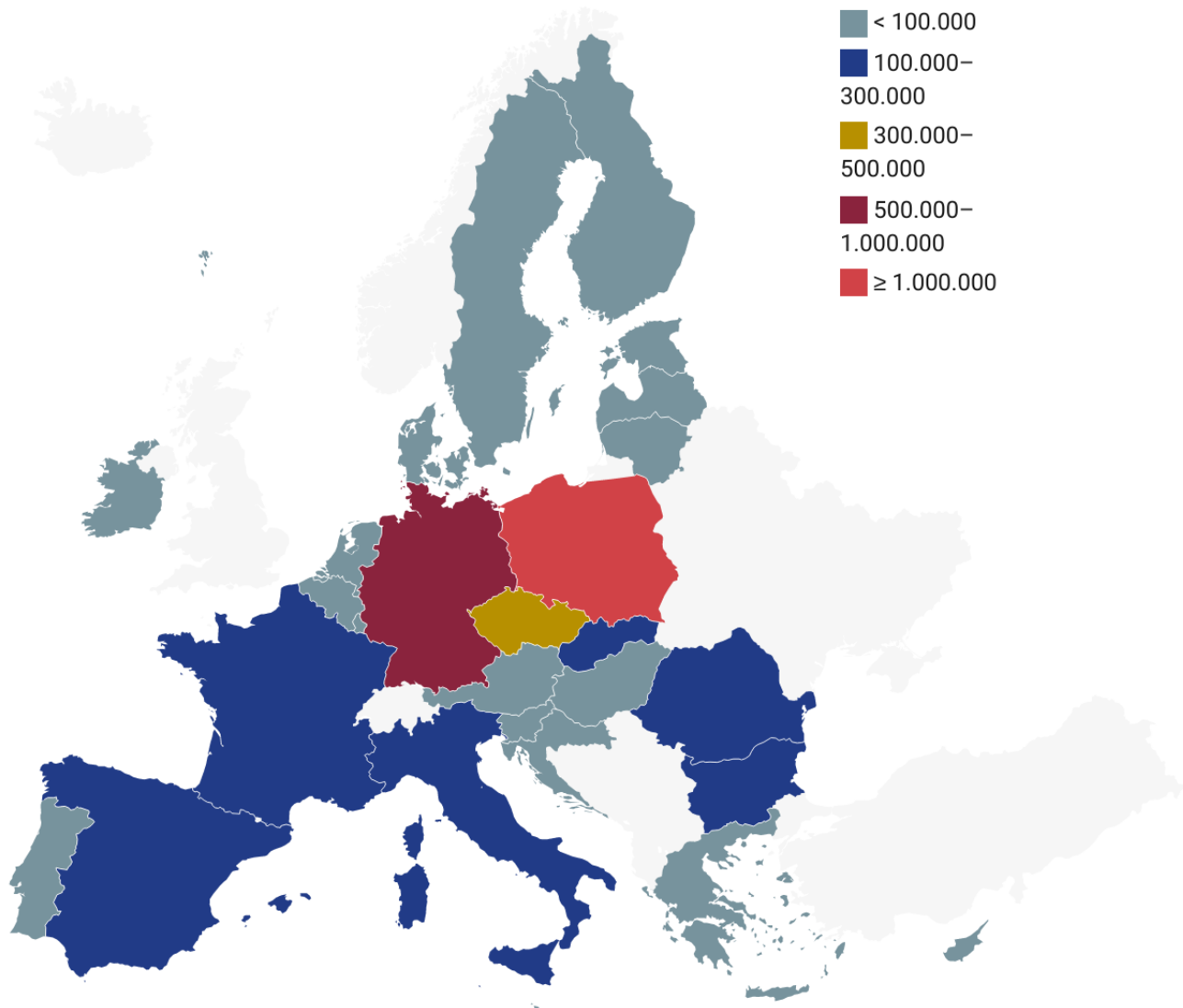
Fra flygtning til arbejdstager?

Efter krigens udbrud i Ukraine har EU modtaget ca. 4.200.000 flygtninge⁸. De ukrainske flygtninge er ikke kommet til EU-landene med henblik på at søge arbejde. Alligevel ser man i EU disse flygtninge også som en mulighed for at øge arbejdsudbuddet både på kort og langt sigt.

Medlemslandene aktiverede allerede den 4. marts 2022 direktivet om midlertidig beskyttelse. Danmark står udenfor dette direktiv grundet retsforbeholdet, men har

vedtaget en særlov⁹, der langt hen ad vejen giver ukrainske flygtninge de samme rettigheder i Danmark, som de har i resten af EU. Mennesker under midlertidig beskyttelse har ret til at indtræde på det europæiske arbejdsmarked og børn har ret til at få en uddannelse, mens de opholder sig i EU¹⁰.

Ukrainske flygtninge registreret for midlertidig beskyttelse siden d. 24. februar 2022

Data fra februar 2023 med undtagelse af Frankrig (31.10), Grækenland (06.12), Luxembourg (25.10), Malta (07.11) og Holland (25.11)

Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af data fra UNHCR • Lavet med Datawrapper

Rettighederne skaber et grundlag for de ukrainske flygtninge, men der kan fortsat være en lang vej ind på det europæiske arbejdsmarked. Kommissionen har fremsat forslag for at få ukrainerne integreret, så de får en større mulighed for at bidrage, mens de er i EU. Kommissionen har foreslået at tage midler fra forskellige EU-fonde til at finansiere sprogkurser og almen træning. Derudover er der opsat en "EU Talent

Pool” til at matche ukrainere med europæiske virksomheder samt et ressourcecenter, der skal hjælpe ukrainere med at få deres kvalifikationer anerkendt på det europæiske arbejdsmarked.[11](#)

Det der taler imod, at de ukrainske flygtninge vil forblive på det europæiske arbejdsmarked er: At de fleste ukrainske flygtninge formentlig vil vende tilbage til Ukraine, så snart forholdene tillader det. Derudover består de ukrainske flygtninge i høj grad af enlige kvinder med børn, og derfor kræver integrationen store indsatser på børnepasning- og uddannelsesområdet. Dertil risikerer EU at komme i politisk karambolage med Ukraine, der ønsker deres befolkning tilbage, både til genopbygningen af landet og til at skabe en fremtid for et land, der har lidt store tab.

Konklusion

Der venter den tiltrædende regering i Danmark flere spørgsmål, som den gør klogt i at forholde sig til fsva. det fremtidige arbejdsmarked. Det gælder spørgsmålene; hvordan man bidrager til at gøre Danmark og måske i anden række EU attraktivt for tredjelandsborgere. Hvordan tiltrækker man kvalificeret arbejdskraft og hvordan kan man bidrage til at gøre dem klar til det europæiske arbejdsmarked? Dertil kommer spørgsmålet om, hvordan man får dem ud på det europæiske arbejdsmarked og får matchet virksomheder og udefrakommende medarbejdere?

[1www.politico.eu/article/good-news-labor-shortages-coronavirus-economic-recovery/](http://www.politico.eu/article/good-news-labor-shortages-coronavirus-economic-recovery/)

[2www.economist.com/europe/2021/01/28/how-the-pandemic-reversed-old-migration-patterns-in-europe](http://www.economist.com/europe/2021/01/28/how-the-pandemic-reversed-old-migration-patterns-in-europe)

[3ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/4b33d285-6b0b-43e9-9f28-af0af05e39d4](http://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/4b33d285-6b0b-43e9-9f28-af0af05e39d4)

[4ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/da/ip_22_2654](http://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/da/ip_22_2654)

[5home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-integration/talent-partnerships_en](http://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-integration/talent-partnerships_en)

[6euobserver.com/migration/154812](http://euobserver.com/migration/154812)

[7fagbladet3f.dk/artikel/aeldre-sagen-opret-uddannelser-i-udlandet](http://fagbladet3f.dk/artikel/aeldre-sagen-opret-uddannelser-i-udlandet)

[8data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.74059666.1061760526.1668175588-2045189562.1663146969](http://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.74059666.1061760526.1668175588-2045189562.1663146969)

[9ec.europa.eu/migrant-integration/news/new-danish-law-those-fleeing-ukraine-mirrors-eu-temporary-protection-directive_en](http://ec.europa.eu/migrant-integration/news/new-danish-law-those-fleeing-ukraine-mirrors-eu-temporary-protection-directive_en)

[10www.consilium.europa.eu/da/press/press-releases/2022/03/04/ukraine-council-introduces-temporary-protection-for-persons-fleeing-the-war/](http://www.consilium.europa.eu/da/press/press-releases/2022/03/04/ukraine-council-introduces-temporary-protection-for-persons-fleeing-the-war/)

[11eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/information-people-fleeing-war-ukraine/fleeing-ukraine-access-jobs_da](http://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/information-people-fleeing-war-ukraine/fleeing-ukraine-access-jobs_da)